Anul III. Budapesta 4. Aprilie 1904. Nr. 14.

VOINȚA POPORULUI

Organul partidului socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Abonamentul:
1 an: 4 coroane, 1/2 an: 2 coroane, 1/4 an: 1 coroană Un numer: 8 fileri. Dacă 30 foi se vor abona pe o singură adresă abonamentul costă: Pe un 1/4 de an 60 fileri, pe 1/2 de an 1 cor. 20 fileri, pe 1 an 2 cor. 40 fileri.

Dionisie Cienadi, redactor responsabil.

Aici să se adreseze tot felul de scrisori bani.
Redacția și administrația:
Szabad Szó Budapesta, VII., István-ut 67.
Numerul telefonului 59—21.

Către frați!

Fiind spre sfârșitul pătrarului, rugăm pe toți frații nostri cărora li se sfârșește abonamentul la 1 Aprilie după călindarul noŭ să binevoiască a-și reînoi abonamentul, că astfel trimiterea ziarului se nu sufere întârziere. Vremea grea umblă de-asupra noastră, fișcalul împerătesc adica procurorul ne-a dus numerii din urmă din **„Voința Poporului“** și astfel mari pagubi am îndurat, de acea voi ne stați într'ajutor și pentru mai departe ca să putem lupta și de aci înainte pentru binele poporului.

Facem din noŭ băgători de seamă pe toți cetitorii și abonenții nostri că prețul foaiei este a se plăti înainte, de oare-ce și noi de-asemeni înainte trebuie să plătim în tot locul. Nainte de toate ne rugăm de prietinii nostri ca să nu-se supere pe noi dacă ar trebui să încetăm cu trimiterea foaiei, ci să ne sprijinească pentru că numai atunci o putem duce la un sfârșit bun, dacă regulat își plătește fie-care cetitor și frate al nostru dătoria, pentru că noi numai din filerii abonenților nostri susținem foaia, neavênd alt isvor de câștig.

Prețul abonamentului este următorul:

Pe 1 an — de 1 numĕr — 4 coroane.
» 1/2 » — » » » — 2 »
» 3 » — » » » — 1 »

Dacă se abonează 30 foi pe un nume, atunci abonamentul va fi următorul:

Pe 1 an — 30 numĕre — 2 cor. 40 fil.
» 1/2 » — » » — 2 » 20 »
» 3 » — » » — — » 60 »

Mai departe rugăm pe vechii noștri cetitori să scrie pe mandatul postal (utalvány) și numĕrul sub care primesc foaia, iar cetitorii cei noi sa-și scrie numele curat și la înțeles, amintind și aceea că numai acum abonează foaia pentru întâia dată.

Administrația
„Voința Poporului.“

Banii, scrisori și alte întrebari au se trimite pe adresa aceasta:

SZABAD SZÓ
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

După alegerea din Curtici.

— Fructele volniciei lui Ciorogar. —

Frații Curticeni! Sfânta scriptură zice, că săcure sa se pună la rădecina pomului, care nu aduce roade bune și în foc să se arunce. Aceasta ar mai putea insemna și aceea, că și noi sĕ ne lăpădăm de acei moraliști, cari aparțin firmei scârboasă **„Ciorogar și Cuscria,“** și cari nu ne aduc nici mângâere sufletească și nici roade bune de morală creștinească. Atâta insĕ la tot cazul inseamnă, că și noi sĕ ne intoarcem spatele către acei fruntași ai nostri și păstori sufletești, fie aceia vicari ca Mangra, cucernici ca Ciorogar și moraliști ca popa Gligor, cari sprijinesc nedreptatea și samănă intre credincioșii bisericei sămânța diavolească a măraciunei și tulburării păgubitoare. Oamenii ca cucernicul Ciorogar, carele calcă in picioare statut și lege bisericească, carele își bate joc in cel mai ticălos chip de biserica vie a lui Christos, carele despretuește dorința și voința generală a unei comune intregi numai și numai pentru că la alegere a vĕzut că nu-și poate pune pe biserica noastră firma sa și a cuscrilor sei, frați curticeni, nu ne mai tind nici o garanță, că lucrează pentru intemeierea păcii și a bunei ințelegeri intre noi și cu atât mai puțin că lucrează pentru mângăerea și mântuirea sufletească a credincioșilor.

Frați Curticeni! In Arad este o foaie numită „Tribuna.“ Aceasta e foaia lui Ciorogar și a neamurilor de cuscrenie. Acolo se inbală toți Ciorogarii, toți Ispravnicii și toți Victoriștii. Acolo scriu in contra voastră de toate relele și vĕ batjocoresc. Pe cei ce se luptă alăturea cu voi în interesul comunei pentru drept și dreptate, îi poreclesc de francmazoni; iar despre voi strigă in lumea largă că sunteți socialiști periculoși. Așa cei ce strigă după dreptate și caută adevĕrul. aceia sunt fracmazoni și socialiști. Au ei toată dreptatea. Dacă ar fi și in ei simț de dreptate și iubire creștinească s'ar putea și ei numĕra intre francmazoni și intre socialiști, căci francmazonii cei cinstiți, sunt cei mai buni creștini și cei mai de omenie oameni, iar socialiștii cei nespeculanți cer dreptate și pretind dela cei cu nasu pe sus, ca sĕ cinstească chipul ș asĕmănarea lui Dumnezeu și in omul sĕrac. Dar ei nu-s nimic, sunt neste suflete diavolești. cari urăsc pe om și urăsc pe Dumnezeu, sunt niște ființe urgisite, cari fug de lumina dreptății și a adevĕrului și din intunerecul minții lor aruncă intre oameni sămânța urei oujmăniei, iar din biserica lui Christos și a credinței noastre vreau sĕ facă têrg și negoț de cuscrie. Afară sĕ iasă din biserica lui Christos tot duhul Satanei!

Cirogar și cuscria sa sunt pomi cari nu aduc roade bune; iar sfta scriptură zice, că pomul, care nu aduce roadă bună, sĕ se scoată din pământul binecuvêntat al lui Dzeu — din biserica mântuirei noastre. In lături cu astfel de oameni!

Sĕ ne ferim de vrăjmașii nostri si sĕ ne apărăm biserica de năvălirea asupra ei a duhurilor rele! Iar in lupta noastră de apărare sĕ cerem ajutorul lui Dumnezeu!

Un credincios din Curtici.

Alegerea de preot in Curtici

sau

Volnicia călugărului Ciorogar.

Incă Luni am primit din fruntașa comună Curtici raportul despre alegerea ce era să se țină acolo. Raportul îl publicăm mai jos și in intregime. Opinia publică își va face acum judecata sa asupra acelor indivizi, cari ca și Ciorogariu, calcă in picioare dispozițiile statutului organic al bisericei ort. române și carele, pentru a-și foria alegerea agreatului seu, nu se sfiește a strica pacea și bunaințelegere dintre oamenii din Curticiu.

Deja faptul, că protopopul Ioan Trailescu, n'a vrut ori n'a cutezat sĕ meargă la Curticiu, pentru a conduce dênsul actul alegerii și mergerea lui Ciorogar acolo, ne dovedește, că încălcarea dispozițiilor stat. org. a fost premeditată și că R. Ciorogariu, când la sinodul electoral a numit bărbați de incredere pe doi oameni din Curticiu, neiubiți de popor, într'adins a lucrat așa, ca poporul sĕ-și dee espresie nemulțumirii sale, iar această nemulțumire Ciorogar s'o folosească, precum a și folosit-o, drept temeiu pentru disolvarea sinodului.

Cunoscênd foarte bine comuna Curticiu, trebue sĕ ne esprimăm mirarea, că din Arad i-s'a dat voie chiar lui Ciorogar sĕ conducă el sinodul electoral. O bună parte din popor a trecut la nazaricuși altă parte a poporului în tot momentul e gata sĕ se despărțească de biserică, Curticiul impreună cu Macea au dat Consistorului din Arad atâtă de lucru, cât alte o sută comune bisericești impreună, și acum se toarnă uleu pe foc, iar in loc de șeful tractual de conducător al alegerii e trimis R. Ciorogariu.

Cei ce l'au trimis, ori i-au dat voe ca sĕ se impună de conducător al alegerii de la Curticiu, vor avea sĕ suporte toate urmările triste ale unui pas nesocotit și anticonstituțional.

Iată acum și corespondența ce am primit-o in această afacere:

Onorate Dle Redactor!

Vĕ rugăm sĕ binevoiți a publica plânsoarea noastră ce vi-o scriem mai jos.

O zi de bucurie și de mângăere sufletească a rînduit Dzeu se ne fie ziua de ieri, adecă Dumineca dela 13 Martie st. n., dacă n'ar fi venit rĕutatea oamenilor fără iubire către Dzeu și către biserică sĕ ni o strice și cu despretuirea voinței generale a celei mai puternice comune românești sĕ se înpotrivească voinței și rîndueleí dumnezeești.

Era sĕ avem alegere de preot. Comuna întreagă, adecă credincioșii bisericei noastre în totalitatea lor, luată în cel mai strictințeles al cuvêntului, s'au hotărît într'un gând și într'o dorință și cu cea mai tare și neclătită voință sĕ-și aleagă de preot pe părintele David Voniga din Ghiroc. — Dar ce sĕ vezi: în ziua alegerii, în locul Dlui protopop tractual, a venit dela Arad călugărul Ciorogar, că să conducă actul alegerii. Și ce-a făcut acest călugăr volnic? Și-a bătut joc de cea mai sfântă dorință a comunei întregi și-a bătut joc de dispozițiile statutului organic, și-a bătut joc de cele mai sfinte drepturi ale credincioșilor, de a-și alege păstor sufletesc după a lor dorință și după a lor voință generală, volnicia și nedreptatea și-a inceput o cu numirea bărbaților de încredere, ceea ce e dreptul sinodului. Sinodul sĕ înțelege că a protestat în contra răpirei dreptului sĕu, căci dreptul de alege bărbați de încredere e al sinodului, iar nu al călugărilor. Atâta statut știm și noi. Dlui președinte nu i-a plăcut protestarea sinodului și-in cel mai volnicos mod nici una nici altă. ci disolvă sinodul. Dar nu protestările sinodului îl vor fi scos pe Dl Ciorogar din țîțînă, ci strigătele puternice de „Trăiască Voniga!“ și ieșite din gurile și din inimele curate alor cel puțin 800 de credincioși.

Domnul Ciorogar a amânat alegerea. Bine. — Scopul Dsale și al părintelui Mladin, care trăește în nelegiuire cu nepoata Dluĭ Ciorogariu și respective cu sora Dluĭ Sever Ispravnicul — il știm prea bine. Știm prea bine și cunoaștem și causa delicată (?) pentru care Dl Ciorogar și «Victoria» ar vrea cu orĭ-ce preț sĕ ne pună în cârcă pe favoritul lor, pe Nicorescu. Dar noĭ le spunem în față că pe Nicorescu pot Dlor sĕ-l mânce de vor vrea, dar nouă de preot nu ni-l vor pune nicĭ odată și nicĭ odată! Auzi Dle Ciorogar, sĕ-'ți mâncĭ cuscrimea imputită! Noĭ ne-om alege de preot pe cine noĭ vom vrea. Depărtațĭ-vĕ dela noĭ diavolilor, căcĭ vĕ cunoaștem și suntem sătuĭ de iubirea voastră!

Pre cum ferul se oțelește în foc, așa ne oțelim și ne intărim tot maĭ tare în voința și în hotărirea noastră de câte-orĭ va încerca cineva sĕ-și bată joc de noĭ și de drepturile noastre.

Aceasta o aducem și la cunoștința Presfințeĭ Sale Dluĭ Episcop, despre care nu putem presupune, că și în viitor ne va maĭ tulbura pacea și liniștea noastră sufletească cu tipurĭ de blândețe ca Ciorogar, și cu pasерĭ cântătoare ca popa Nicorescu. — Ci la alegerea amânată, ce pretindem a se ține în curênd, ne va trimete un conducător drept și cu iubire către popor și către biserică; iar pe Dl Nicorescu îl va sfătuĭ ca sĕ aibă atâta simț a nu bate la ușe acolo, unde nimĕruĭ nu-ĭ trebuește. Ferește-ne Doamne de rĕu cum și noĭ ne ferim.

„Controla.“ Maĭ mulțĭ din Curtici.

De pe câmpul de luptă.

Rĕsboiul ruso-aponez.

Retragerea lnĭ Alexejeff la Karbin. In urma primuluĭ atac al Japonezilor la Port-Arthur, atac ale căruĭ efecte s'au văzut, baza operațiunilor militare a trebuit să se schimbe.

In vederea aceasta, admiralul Alexejeff a strămutat câmpul de rĕsboiu și a hotărit ca concentrarea trupelor ruseștĭ să se facă la Karbin; s'a zis că prin această mișcare retogradată Rușiĭ au bătut în retragere. Judecat aceasta pare a fi pripită și nefundată.

Rațiunea e simplă:

Rușiĭ n'au fost suficient pregătițĭ pentru rĕsboiu dintru început.

Inferioritatea lor pe mare era vĕdită; în urma avariilor suferite în fața Port-Arturuluĭ a pevenit și maĭ evidență.

O luptă nsvală serioasă și definitivă, prin urmare, era imposibilă și nefolositoare.

Lupta adevĕrată, care va famuri situațiunea militară a imperiuluĭ rusesc și va descurca procesul, va fi dată pe uscat.

Aci Rușiĭ, de prisos s'o maĭ repetăm, vor avea un succes zdrobitor.

Forțele lor strivitoare, rezistența lor, sunt o garanție.

Admițând o victorie parțială a Japonezilor, totușĭ putem trage conclusia că rĕsboiul nu se va isprăvi.

Intenția Rușilor credem, este de a atrage pe Japonezĭ cât maĭ departe de baza operațiunilor de mare, de a-ĭ atrage cât maĭ mult spre Nord, pentru-că dacă îĭ vor bate, să tae și retragerea spre a-ĭ nimicĭ cu desĕvîrșire.

Tactica aceasta militară e arhi-veche la Rușĭ.

Incepêud cu faĭmoasa expedițiune a semierouluĭ și a semi-nebunuluĭ Carol XII. al Suedieĭ, după-cum îl botează Voltaire, în contra luĭ Petrucet Mare, expedițiune al căruĭ mormênt a fost Pultawa. și terminând cu mare campanie a genialuluĭ Napoleon, care a făcut ireparabila greșală de a trece rîul Berezina și ee a se îufunda tot maĭ mult în pustietățile Rusieĭ, ca să ajungă la Moscva, unde a înmormêntat gloria invincibilitățeĭ sale de semi-zeu militar, Rușiĭ sjau servit ee aceașĭ manoperă: retragerea în fața unuĭ inamic spre a-'l prinde mai bine în lanțul de oțel al tacticeĭ.

In consecință: rĕmânerea luĭ Alexejeff la Port-Arthur era inutilă întru cât ni-se pare, scopul fiind ca lupta decisivă să fie pe uscat, nu pe mare.

Retragerea la Karbin așadară e o tactică profunĕ militărească, dacă nu ne înșelăm.

Karbin este punctul de întâlnire a celor două liniĭ ferate ale Manduriеĭ, decĭ procură toate avantagiile' Făcêndu-șĭ din Karbin baza operațiunilor sale militare, Alexejev a avut o inspirațiune napoleonianĕ pare-ni-se, de o însemnătate strategică profund inteligentă, căcĭ stabilindu-se acolo, câștigă timpul necesar, până la sosirea trupelor așteptate ca renfort și maĭ câștigă spațiul, adică, în caz de o înfrângere, sunt maĭ aproape de linia frontieriĭ lor, ear' dacă rămân învingătorĭ, nimicesc pe Japonezĭ cum am zis, tăindu-le retragerea.

Dacă însă ar fi rĕmas la Port-Arthur, forțele rliseștĭ puteau fi blocate, la Karbin însă sunt stăpânĭ pe linia de comunicație. Și până la concentrarea Japonezilor pentru o luptă decisivă, Rusia va avea timpul să aducă o armată covîrșitor superioară pentru a zdrobi pe Japonezĭ.

Acum este întrebarea dăcă părăsirea Port-Arthuruluĭ nu presintă vre-un pericol și daccă va putea rezista.

In această privință, Port-Arthur e bine întărit de natură, căcĭ muntele de aur îl apără la est, ear un îndoit rênd de ziduri îl proteguesc pe uscat. Forturile sunt admirabile, întărite cu baterii cum se cade, numĕră 105 tunurĭ. Garnizoana are peste 15.000 de oamenĭ ear proviziunile ajung pentru doĭ anĭ

Incrucișătorul „Varjag“.

Rezultatul lupteĭ de la Chemulpo a fost pentru Rușĭ foarte dureros, căcĭ au perdut pe cel maĭ frumos, pe cel maĭ superb vas al floteĭ lor.

Pe lângă frumusețea și soliditatea luĭ, care atrăgea atențiunea tuturor și făcea mândria marinarilor, „Varjag“ era vasul cel maĭ repede al floteĭ ruse.

Un moment a fost al lumeĭ întregĭ chiar, căcĭ încrucișătorul englez „Supfol“ a fost singurul cre l'a întrecut.

„Varjag“ făcea în două ore 24 de nodurĭ și ceva, Cazanele erau sistem francez Nicleux.

Când acum treĭ pnĭ a plecat de la Copenhaga pentru Extremul Orient dinadins, știindu-ce mobilitatea luĭ remarcabilă, mobilitate care ar fi putut face mcre rĕu vasclor japoneze, dacă o tristă fatalitate nu 'l-ar fi perdut de la început. In scopul unuĭ rol așa de înalt și de delicat i s'a dat și canoniera Korejetz, care a tras primul tun în potriva vaselor japoneze în ziua de 9 Februarie (st. n.)

Evenimentele s'au petrecut cum urmează:

După atacarea Port-Arthuruluĭ a venit rîndul portuluĭ Chemulpo, în fața căruia s'a prezentat escadra japoneză de cuirasate, încrucișătoare și torpiloare, somîud vaele rusestĭ să iasă la larg.

Chemulpo, însă este un port coreean; în sonsecință, Rușiĭ puteau foarte bine să primească provocare: și să rămâe în port. Japonezii, probabil, nu ar fi îndrăznit să bombardeze un port în care se adăposteau atâtea vase străine, carĭ atuncĭ ar fi însemnat să provoace teribile complicațiunĭ și represaliĭ, transgrêsand dreptul internațional.

Căpitanul Rudruf, însă a primit provocarea și a înaintat cu eroism împotriva unor forțe cu mult superioare, ceea ce a contribuit la nimicirea frumosuluĭ vas.

Lupta s'a dat la 6 kilometri distanță de la Chemulpo în fața insuleĭ Faimi. »Varjag«, înconjurat, ciuruit de obuze, incendiat, a trebuĭt să se întoarcă în port, iar comandan-

Milioane în petrol.

Imperiul unuĭ tînĕr. — Pledaria unuĭ vagabond. — Regiĭ din Texas. — Fiul magistratuluĭ și fostul hoț.

Lumea nouă atrase, în timpul seсoluluĭ trecut, pe europeniĭ tinerĭ, energicĭ, îndrăznețĭ carĭ se simțiaŭ în stare să facă să valoreze resursele acestuĭ ținut noŭ, atât de mult favorizat.

Dar America a perdut atracția pe care o exercita asupra oamenilor din vechiul continent. Colosalele averĭ carĭ s'aŭ făcut nu se maĭ reînoesc pentru emigranțĭ, și condițiunile de traĭ în America sunt tot așa de grele pentru muncitorĭ ca și în Europa.

Când foiletezĭ ziarele americane saŭ mexicane, eștĭ surprins întîlnind mereŭ, ca să se desemneze un Stat, expresiunea Imperiul tînĕruluĭ! Nu cum-va o fi vorba de Imperiul »fondat« de tînĕrul Lebaudy? Nicĭ de cum, imperiul acesta n'a dobandit până acuma atâta notorietate. E vorba numaĭ de Texas.

Acest Stat al Uniuneĭ americane, care numĕră maĭ mult de 1 milion 600.000, de locuitorĭ, a fost exploatat de o bandă de tinerĭ aventurierĭ carĭ aŭ câștigat, în puțin timp, una din acele averĭ considerabile a căror cifră te face să te crezĭ pe altă lume.

Unul din eĭ, Sam Stely, de la vîrsta de treĭ-spre-zcee anĭ, fără să aibă milă de desperarea părinților seĭ, vagabonda pe stradele Londreĭ în tovărășia unor băețĭ de aceeașĭ teapă. Treaba aceasta ținu maĭ mulțĭ anĭ.

Arestat, într'o seară de iarnă, pe când fura de la ușa uneĭ prăvăliĭ, dat în judecată, era să fie de sigur condamnat la închisoare, până la majoritate, într'o casă de corecțiune, când, la sfîrsitul dezbatelor, tînĕrul hoț se ridică și făcu această declarație uimitoare:

— Domnilor judecătorĭ, o să mĕ condamnațĭ și o să avețĭ dreptate. Cu toate principiile bune pe carĭ le-am primit de la părințiĭ meĭ, împius de instictele mele vițioase, am furat, și am fost prins în flagrant-delict. Cu toate acestea, d-lor judecătorĭ, fac apel la indulgența dumneavoastră. In timpul șederiĭ mele la închisoare, 'mĭ-a cazut sub ochĭ un ziar conținênd minunățiile țărilor americane. Indrăznețul poate să facă acolo avere. Dacă aș fi liber, m'așĭ duce îndată în aceste ținutorĭ fericite, și 'mĭ așĭ rĕscumpĕra greșelile mele trecute.

Poate că avea dreptate, ștrengarul! Cuvêntarea luĭ impresionă pe magistrațĭ, carĭ îl achitară, și fostul vagabond, expediat pe un vapor, debarcă într'o bună dimineață în Statul Texas.

Nu trebuia în timpul acela de cât să facĭ puțurĭ în acest ținut bogat, ca să adunĭ de îndată valurĭ de păcură. O regiune, între cele l'alte, era maĭ privilegiată: Marele Beaumont.

Tinĕrul nostru emigrant, în vîrstă atuncĭ de opt-spre-zece anĭ, se instală acolo: în curênd se întîlni cu alțĭ tinerĭ ca dînsul activĭ și stăruitorĭ, și aceștĭ dibacĭ aventurierĭ câștigaŭ sume enorme.

Indată ce producțiunea unuĭ puț începea să scază îl părăsiaŭ și făceaŭ altul într'altă parte.

In curênd faima bogățiilor din Texas se rĕspândi în America și în America și în Europa. Mulțimea năvălia în acest Eldorado al petroluluĭ, dar deja beneficiile începuseră să se micșoreze.

Ceĭ d'întêĭ cuceritorĭ câștigară tone de aur vînzênd pămînturile pe carĭ le cupĕraserĕ pe „o bucată de pâne“ Ceea ce prețuia maĭ nainte cincĭ-zecĭ de banĭ metru, se vindea acum cu 100 de francĭ.

Douĭ, negriĭ, carĭ locuiaŭ într'un bordeĭ ticălos, situat într'un district petrolifer îșĭ cedară locuița pentru 200.000 de francĭ.

O activitate imensă domnia în ținut, orașele se fondaŭ, pădurile dispăreaŭ cu o repeziciune neauzită, drumurile de fer construite aduceaŭ din nord regimente de muncitorĭ.

Stely și tovărășiĭ sĕĭ devenіră regiĭ regiuniĭ. Faima primuluĭ trecĕtor al Atlanticuluĭ și averea sa, mărite prin istorisirea ziarelor minunaŭ pe londonezii carĭ îl cunoscuseră.

Intr'o zi Stely primi o scrisoare de la președintele tribunaluluĭ în fața caruia comparuse odinioară.

Magistratul anunța apropiata sosire la Texas, a propiuluĭ seu fiŭ, pe care încredința tîneruluĭ, rugându'l să supravegheze de aproape și sa încurajeze pe noul emigrant.

Cu zece anĭ maĭ nainte, demnul magistrat ar fi leșinat dacă ar fi vĕzut pe fiul sĕŭ în relațiunĭ cu pungașul. Dar acesta isbutise de minune. și acum un alt profesor nu i se părea maĭ bun judecătoruluĭ, ca dînsul, ca să călăuzească pe fiul sĕŭ în calea cea bună, calea bogățteĭ.

D. D'Ross.

tul 'l-a explodat ca să nu cadă în mânile imaincilor.

Acnsta a fost sfîrșitul trist al celuĭ maĭ superb vas rusesc, care era o ingeniozitate ca construcție marină, o adevĕrată podoabă a marineĭ rusești. Frumoasă menire avea dar tragic sfîrșit a avut superbul „Varjag“.

Vladivostoc.

Unul din cele maĭ însemnate porturi ale Rusiei în Asia e Vladivostocul. Atâta e de mare, încât ar încăpea în el cea maĭ mare flotă a lumii. Portul e apărat contra furtunilor și contra dușmanilor. Ba, înainte de de-a erumpe rĕsboiul, sĕ zicea, că niciĭ gloanțele dușmaniior nu pot sĕ pĕtrundă acolo, dar' aceasta s'a dovedit că nu e chiar așa. Intrarea în port și așa e foarte strîmtă; maĭ strimtă o face însĕ o insulă, care așa e situată, încât împarte intrarea în două brațe. Imprejurul golfului sĕ înalță dealuri mari; pe aceste sĕ află fortărețele, și tunurile aces tor ar nimicĭ ori și ce naie dușmană, care s'ar apropia proa aproape de port. Orașul sĕ întinde de,alungul țĕrmuluĭ, în o lungime cam de vre-o 8 chlm. Vladivostocul are afară ce garnisoană, 30,000 de locuitori. Dintre acestia vre-o 10,000 sunt Coreani și Chinezi. Coreanii sunt kuli (lucrători) și servitori, ear' Chinezii bucătari, comercianți și marinari. In Vladivostoc nu poți vedea Incricșa japoneză (uu fel de teleagă trasă de om); toți birjarii-'s Ruși. Japonezii încă sunt cam 1500 de oameni și anume ca barbieri, meseriași. Acestia însĕ, înainte a se declara rĕsboiul, fugiră din oraș. Clima Vladivostovuluĭ e foarte sĕnătoasă? iarna e frig foarte aspru, vara e cald și frumos, însĕ de rînd înainte de prânz e negură groasă.

Locul unde azi e situat portul și orașul, e cunoscut numaĭ din anul 1852. Chinezii numesc Vladivostocul! Caisenvai. Vladivostocul ca port are foarte marr însemnătate. Rușiĭ îl și întăresc într'una cu fortărețe, dar' aceste nicĭ pe departe nu-'s așa mari și puternice ca fortărețele Port-Arthuruluĭ.

Ajutor partiduluĭ.

Urmatoriĭ frațĭ au trimis ajutor partiduluĭ nostru social-democrat din țară: B. László 2 cor., pentru susținerea cancelarieĭ, V. Ágost (Szegvár) 1 cor., D. Rebeka Sz. Károly 20 fil., H. Sára 30 fil., B. K. János 20 fil., T. Sándor 20 fil., D. István 20 fil., K. Mihály 2C fil., K. József 20 fil., și M. Imre 30 fil., totĭ din Karcag pentru fondul de alegerĭ, organul din Mezőgyán 4 cor., organul din Szegvár 6 cor. 19 fil., frațiĭ din Kis-Iratos 4 cor., organul din Vădas 3 cor., zidariĭ din Ujpest 4 cor. 40 fil., tot pentru fondul de alegerĭ, zidariĭ din Ujpest 4 cor., organul din Mezőgyán în timbre 40 fil., Hanciu Florița din Roșia 1 cor., F. Manó (Kenderes) 10 cor. pentru fondul de alegerĭ, frațiĭ din Hajdu-Szoboszló 6 cor. 90 fil., organul din Diószeg 3 cor. 70 fil., Wurm din Kassa 10 fil., Légrádi (Budapesta) 20 filerĭ.

Scrisorĭ de la frațĭ.

Notarăș pus cu sîla. Din Bozoviciu maĭ multĭ frațĭ ne scriu cumcă fibirăul Macskássy Vilmos de acolo in zilele trecute a repus în oficiu pe notarul Risztics Károly, care în loc sĕșĭ vadă de oficiu este aurar pe riul Nera.

Tot din **Bozoviciu** ni se scrie că asupra chinezuluĭ din Lăpușnic cu numele Niculae Oberterescu s'a făcut maĭ multe plânsorĭ la fibirău și la vicișpan la Lugos și din 1902 domniĭ de la comitat nicĭ urechia nu și-o mișcă.

Noutățĭ.

Popa Gligor lăsat de muștră. Domnul Episcop a inceput a pedepsi pĕcatul concubinatului prin suspendarea a câtorva preoți, cari trăesc in nelegiuire cu femei străine. — Și e foarte corect, căci dacă canoanele și sfânta scriptură opresc preoților căsĕtoria a doua, nici morala creștină și cea publică nu poate inchide ochii când preoții se desfrĕnează afară de căsetorie. Ei bine, dar popa Gligor, care face acelaș pĕcat, de ce nu e suspendat, când cu econoama sa, cu care trăește in nelegiuire, oprită de canoane și de morala creștină, se preumblă pe stradă de brațe, o poartă prin baluri, pe la serate si pe la concerte? Oare pentru-că econoama lui e sora lui Ispravnic și nepoata moralistului Ciorogar, ori că popa Gligor din Curtici e lăsat de muștră? — Curticeanul.

Moștenire de 9 milioane ruble. Din familia Gircsik, din Ungaria, cu ani înainte s'a așezat un membru in Rusia, unde și-a strêns o avere foarte mare, de nouĕ milioane ruble. Girsik a rĕposat fără de a avea copii și astfel nepoții lui de frate, dintre cari unul e funcționar la căile ferata din Cluj, se vor pricopsi și vor trăi mai ușor. Norocoșii moștenitori și-au luat un advocat, carele sĕ meargă in Rusia pentru a mijloci ajungerea in posesie. Advocatul primește 10% din intreagă averea, dar condiționat. Toate spesele le va suporta el și in rĕstimp de 4 luni va trebui sĕ pună moștenito ilor la indemână averea lui Girsik. La din contră își pierde și banii ce i-a cheltuit.

Oamenĭ desperațĭ carĭ au suferit de anĭ de zile în grele boale și n'au aflat leac tămăduitor, după ce s'au folosit de Fluidul-Elza, s'au vindecat cu totuluĭ, ce se adevereste prin o mulțime de scrisorĭ de mulțămire și recunostință, carĭ se pot vedea în original la inventatorul acestuĭ leac făcător de minunĭ. Se știe acum în toată lumea că Fluidul-Elza ajutoră iute și de grabă la ori-ce boala, ca de pildă; ferbințelĭ, influență, junghiurĭ, receală, durere de spinare, înțepenire, durere de cap, dințĭ și stomac, în contra lăsbiciuneĭ, gălbănare, nedurmire mistuirea grea, dererĭ de grumaz, boală de piept, bube și în contra înghețăriĭ membrelor, pentru lĕcuirea bubelor din arsură, de a se vindeca parallzia, reuma, cursoarea și alte boale. 12 sticle (uiegĭ) adeca 6 sticle duple trimite numaĭ pentru 5 coroane, în care se întelege și cheltuiala de poștă. inventatorul vnic Feller V. Jenő apotecar aulic, Stubica, Centrale nr. 35. (Zagrabmegye). Să ne ferim de imitațiunĭ, carĭ în timpul din urmă sub tot felul de numirĭ, ca de pildă Luisa-Fluid, Gold-Elsa-Fluid și altele multe se pun în vênzare.

Osândiți. In Sibiiu s'a pertractat zilele trecute la curtea cu jurați un mare proces pentru omor. Astă-toamnă a fost omorit în hotarul Sălișului locuitorul Ioan Morar și ca suspecți au fost arestați femeia lui Morar, Ana și Ioan Bobanca, un lucrator. Acestia au și fost vinovații: Bobanca a omorît pe Morar, năimit de femeia aceluia. Pertractarea a ținut 5 zile, au fost ascultați 40 de martori și în fine au fost osândiți: Ana Morar la 10 și Bobanga la 7 ani temniță.

Proces de presă. Foaia slsvacă „Pokrok“. care apare în Sacolța, în un articol a pretins, ca în școala elementară de stat de acolo religiunea sĕ se propuie în limba slovacă, fiind elevii slovaci. Procurorul a aflat agitație în articol și a intentat foii proces de presă.

Pățania unuĭ doctor iscusit. Doctorul B, Licht din Viena Viena precum cetim în foia medicală așa numită „Medic. Chirurg.. Centralblatt“ de acolo a folosit Fluidul-Elza la toate felurile de boale isvorite din paralizie, podagr șoldină, reumă și cursoare și a constatat că urmarea acestim leăc, adeca a Fluidul-Elza este că vinnecarea e de-a bună seama sigură alină durerile bolnavilor și bolnaviĭ de abia așteaptă să capete Fluidul-Elza a luĭ Feller. Acest leac se poate folosi la tot felul de bole ca: ferbințelĭ, influentă, cursoare, paralizie, junghiurĭ, durere de spinare, la durerĭ de cap, dinte și stomac, pentru lĕcuirea dureriĭ de ochĭ, pentru a ne întări vederea slăbită, contra boaleĭ de nervĭ, pentru a căpăta pofta de mâncare, pentru lecuireu membrelcr înghețate sau arse, în contra receleĭ și tuseĭ, pentru vindecarea picioarelor și mânilor ologite și în contra altor multe boale. 12 sticle (uiegĭ) adcca 6 sticle duple trimite numaĭ pentru 5 coroane, în care se înțelege și cheltuiala de poștă, unicul inventator Feller V. Jenő apotecar aulic, Stubica, Centrale nr. 35. (Zágrábmegye). Să ne păzim de imitațiunĭ rele și cam la fel numite.

Papa econom. Papa Piu al X-lea răeiștet simplu și foarte crutător. De aceea el pretinde dela prelații din împrejurimea lui tot o asemenea vieață. Nu-'i prea plac domnii aceia, cari fac ușor datorii și le plătesc greu. Tocmai zilele trecute cita papa înaintea lui pe un canonic, care și el ca alții oameni de omenie, făcea datorii, și de care sĕ plângeau creditorii, că lc plătește foarte greu. Papa îl întrebă cam aspru, cum de nu-'i ajung banii, pe lângă un venit de 10,000 de lire anual? Canonicul în focul apĕrării îi scăpă din gură: «Aș putea sĕ trăiesc și cu două sute de lire lunar, uacă n'aș fi canonic, dară ca canonic am mari cheltueli.»

»Cu două sute de lire?? întrebă papa.

«Da, cu două sute de lire. dacă n'aș fi canonic«, repetă canonicul.

Audiența sĕ sfîrși și omul nostru își gratula în sine, că a scăpat așa frumușel. A doua zi însĕ fu însemnată pentru el. Il ajunseră anume două surprinderi, una plăcută, ceealaltă neplăcută. Prima era, că papa plăti de teți creditorii canonicuĭui, a doua, că-'l numi de vicar în un orășel, cu plată de două sute de lire lunar.

Cuĭ folosește beția? „Rĕvașul“ din Cluj scrie următoarele. O știre interesantă aflăm de pe Câmpie. In comuna Silvaș. ca în multe locuri țĕranii Români erau foarte pătimași la beutura rachiului. Mulți au ajuns la sapă de lemn pe urma glăjuței. Le a dat D-zeu însĕ gândul sĕ facă o reuniune de cumpĕtare, și 87 de bărbați, capi de familie s'au legat sĕ numai bee vinars. Asta înainte cu vre-o lună; de atunci numĕrul acestor bĕrbați cu minte tot crește — spre bucuria celor buni, și spre marea superare a cĕrcîmarilor — din întêmplare Jidani. Ca sĕ-'i abată dela gândul cel bun Jidanul a făgăduit școalei ori bisericii 200 cor. numai se umcle oamenii la cârcîmă. Nu au vrut creștinii. Iu zilele din urmă a făgăduit că va plăti el pe învĕțătorul, cu 600; creștinii însĕ nu vreau sĕ se lase de hotărîrea lor, știind ei foarte bine câte pluguri a pus biăstĕmațul de vinars — la umbră. Vĕ puteți închipul, oare cine și ce folos are din beția Românilor? Și oare cum poate da cârcîmarul. ca în cinste 600 cor. la an? E bine, dar' dacă în Silvaș sĕ bea până acum vinare în preț de 15—16.000 cor. la an, e ușor a socoti cam ce venit avea jupânul ... Eată cine are folos din beția, care prăpădește satele noastre.

Semințe pentru Secul. Ministrul de agricultură Tallián pentru a inbunătăți soiul bucatelor în Sĕcuime, a hotărit sĕ impartă economilor semințe de soiu bun de cucuruz, oves, orz și cartofi. Prețul semințeĭ e acărit cu 30%, adecă la prețul de 1 fl. Săcuiul sre sĕ plătească 70 cr. ear' 30 cr. îi plătește statul. Tot pentru drăguții de Sĕcui!

Piațul.

Carne de vită	1 cor. 20 fil.	—	1 cor. 80 fil
Carne de porc	1 » 12 »	—	1 » 24 »
Slanină proaspetă	1 » 20 »	—	1 « 30 «

Galițe:

Puiŭ	1.60—2	cor.	kilograma
Rață	1.40—1.60	»	
Gâscă	1.40—1,50	»	

Poame:

Mere	30—32	cor.	maja
Pere	50—70	»	

Legume:

Crumpĕnă: 400—480 cor. o sută de măjĭ.
Cĭapă cu 50 kilogram 13—15 cor.

Bucate:

Grâŭ	8.05—8.70	cor.	50 kilograme
Secară	6.45—6.60	„	
Ovĕs	5.75—5.95	„	
Cucuruz	5.30—5.40		

ADUNARI.

Adunarea din Marcihăza a decurs în rânduiala cea maĭ bună. Președinte s'a ales: P. László, notar: B. I. Toader. Dreptățile și adevĕrurile social-democratice le-au

eschicat fraţiĭ R. Elek şi B. Imre din Salonta. Adunarea s'a sfârşit în bună rênduială.

Adunarea din Egerfarmos a decurs în rênduiala cea maĭ bună. Preşedinte s'a ales: S. Pál, notar: V. Kálmán. Din Budapesta fratele Josif Kiczkó a vorbit poporuluĭ esplicându-ĭ starea luĭ şi scoţênd la iveală părţile bune a votizăriĭ secrete. Adunarea s'a sfârşit în bună rênduială.

Adunarea din Poroszló a decurs în rênduiala cea maĭ bună. Preşedinte s'a ales: M. János, notar: K. Imre. Din Budapesta fratele Dionisie Csanády a vorbit poporuluĭ esplicându-ĭ starea luĭ. După el a maĭ vorbit K. János asemênând starea noastră cu a timpurilor vechĭ. Adunarea s'a sfârşit în bună rênduială.

Poşta Redacţiuneĭ.

Mitru H. în Fenlac. La vorbele proaste ale luĭ Vasa Vulpe nu aĭ decât să rizĭ şi să plângĭ de bietul om. Partidul socialdemocrat este tot aşa partid politic cu drept de a fi ca şi partidul guvernuluĭ, al Kossuthistilor sau cel botezat de „naţional", care s'a purtat aşa de fain la Nădlac.

I. D. în Curticiŭ. Cele ce aĭ trimis le-am primit şi le publicăm cât de curênd

Poşta Administraţiuneĭ.

Timbre pentru rêspuns. Rugăm pe toţĭ aceĭ fraţĭ şi prietinĭ carĭ ne scriu şi doresc vre-un rêspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcĭ poştale (ştemple), căcĭ partida nu-ĭ în stare să rêspundă tuturor fraţilor.

Aducem decĭ tuturora la cunoştinţă, că de azĭ în colo numaĭ acelora le vom rêspunde, carĭ în scrisorile trimise nouă, pun şi timbre.

Sigil. Organele partiduluĭ nostru din fiecare comună au lipsă de sigil (peciet), cu care să întăresc scrisorile ce ni-se trimit. Decĭ fiecare organ are trebuinţă de un atare sigil (peciet.) Pentru a încunjura cheltuelĭ zădarnice secretariatul partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganisat, s'a hotărit să trimită organelor sigile (pecieturĭ) marĭ cu 6 coroane, ear cele micĭ în preţ de 5 coroane. Baniĭ se trimit înainte.

Maĭ multor prietinĭ. Ne întrebaţĭ că ce-ĭ de făcut? Eată ve rêspundem: pace fraţilor şi ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace vě întăriţĭ credinţa voastră în partidul socialdemocrat, în dreptăţile luĭ Cristos.

Faţă de autorităţĭ purtaţi-ve în pace, ca să nu daţĭ prilej jendarmilor să sară asupra voastră cu suliţa, baineta şi puşca. Dar voĭ de aceea închideţĭ în inimele voastre şi pentru maĭ departe ideia desrobieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Următoarele cărţĭ se află spre vînzare.

	Cor. Fil
I. in Maĭu cântece socialiste --- --- ---	—.20
Ce vor socialistiĭ Românĭ --- --- --- ---	—.25
Primejdia naţională --- --- --- --- --- ---	—.10
Ce este şi ce vrea socialismul --- ---	—.10
Chatechizmul femeei muncitoare --- ---	—.20
Cărţi de cetire --- --- --- --- --- --- ---	—.20
Tactica socialdemocraţiei --- --- --- ---	—.50
Statul viitor --- --- --- --- --- --- --- ---	—.25
Puşcăriaşul --- --- --- --- --- --- --- ---	—.10
Starea Ţărănimei cu tabloul lui Mille preţul --- --- --- --- --- --- --- --- ---	—.40
Manifestul Comunist preţul --- --- --- ---	—.50

Respândiţĭ ideea! Cumpăraţĭ cărţile luminătoare! Baniĭ să sě trimeată înainte sau pe mandat postal, sau in stemple. Adresa Szabad Szó VII., István-ut 67.

Tipografia Ştefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.